

Multiperspectiviteit in taal- en cultuuronderwijs over het Nederlandse en Belgische koloniale verleden en zijn doorwerkingen

Dietha Koster	Universiteit Münster, Münster, Duitsland
Denise Bentrovato	Universiteit van Pretoria, Pretoria, Zuid-Afrika
Achmad Sunjayadi	Universitas Indonesia, Jakarta, Indonesie
Karel van Nieuwenhuysse	KU Leuven, Leuven, België

Inleiding

Het koloniale verleden van Nederland en België en haar doorwerkingen constitueert een belangrijk onderwijsthema in (inter)nationale Neerlandistiekopleidingen in het hoger onderwijs, NT2-/NVT-onderwijs, alsook in (talige) vakken zoals geschiedenis en aardrijkskunde in primair en secundair onderwijs. Het ontbreken van multiperspectiviteit in historiografie, NVT- en geschiedenislesboeken wordt steeds sterker bekritiseerd (Van Stipriaan, 2023) en het is aannemelijk dat deze kritiek ook op gerelateerde educatieve media en onderwijscontexten van toepassing is.

Multiperspectiviteit, een concept dat net als meertaligheid is gelieerd aan diversiteit, is het toelaten van verschillende historische actoren, historici of hedendaagse personen, ofwel het includeren van alternatieve narratieven naast master narratives (Munslow, 2016). Multiperspectiviteit in lesmateriaal kan een belangrijke bijdrage leveren aan inclusief onderwijs waarin alle deelnemers optimaal kunnen deelnemen (UNESCO, 2020).

Dit panel wil onderzoekers en/of onderwijsprofessionals met diverse benaderingen van het centrale thema samenbrengen. Het omvat papers over Indonesische en Nederlandse geschiedenislesboeken, kritische perspectieven op de Canon van Nederland, lesboekdiscours over migratie en docentinterviews binnen het vak aardrijkskunde, alsook discoursanalyses in en omtrent Congolees en Belgisch geschiedenisonderwijs. Het panel staat open voor bijdragen die op andere educatieve artefacten (bv. postkoloniale objecten in musea) focussen ofwel andere postkoloniale contexten met geschiedenissen van Nederlandse (neo)koloniale bezetting (bv. Suriname, Aruba, Sint Maarten, Curaçao) centraal stellen.

Referenties:

- Munslow, A. (2016). Narrative works in history (invited). *Narrative Works*, 6(1), 108-125.
- UNESCO (2020). Global education monitoring report 2020: Inclusion and education. All means all. <https://gem-report-2020.unesco.org/>
- Van Stipriaan, R. (2023). Staat en slavernij. De Nederlandse wetenschap en staat over het slavernijverleden en zijn doorwerkingen. In Rose Mary Ellen, Esther Captain, Matthias van Rossum (Red.) Staat en Slavernij. Het Nederlandse koloniale slavernijverleden en zijn doorwerkingen (pp. 25-37). Athenaem – Polak & Van Gennep.

Omschrijving bijdragen

Paper 1: Multiperspectiviteit in (post)koloniaal discours: een vergelijking van Indonesische en Nederlandse geschiedenislesboeken (1948-2022)

Deze studie onderzocht hoe acht Indonesische en acht Nederlandse geschiedenislesboeken (1948-2022) voor het secundair onderwijs mensen van kleur alsook witte personen in de koloniale geschiedenis en haar doorwerking representeerden. Door het diachrone en vergelijkende perspectief worden (een gebrek aan) ontwikkelingen in multiperspectiviteit in lesboekdiscours alsook verschillen en overeenkomsten in beide nationale contexten duidelijk. Het consistente uitwissen van vrouwen uit de geschiedenis in beide nationale contexten was een opvallend resultaat, alhoewel Indonesische lesboeken meer vrouwen als vrijheidsstrijders opnamen.

Paper 2: Veranderingen in het discours over de Indonesische Onafhankelijkheidsoorlog in de Canon van Nederland vóór en na de herijking

Discours over de Indonesische Onafhankelijkheidsoorlog in de Canon van Nederland vóór en na de herijking (2006; 2020) stond centraal in dit paper. Meer specifiek richtte deze studie zich vanuit een postkoloniaal perspectief op hoe de mate en vorm van multiperspectiviteit in de Canon is veranderd vóór en na de herijking. Resultaten tonen onder andere dat de Canon na de herijking Europese bias probeert te vermijden, meer gender- en etnische diversiteit omvat en mensen van kleur met meer

agency representeert. Tegelijkertijd wordt er aan sommige groepen, zoals vrouwen en Molukkers, nog steeds weinig aandacht besteed.

Paper 3: Verhalen van het Verleden: Koloniale Erfenissen in Indonesische en Nederlandse Schoolboeken

De Revolusi, ofwel de Indonesische Onafhankelijkheidsoorlog, heeft zowel in Indonesië als in Nederland diepe sporen nagelaten, maar wordt in beide landen op verschillende manieren herinnerd en onderwezen. Dit paper onderzoekt, vanuit een transnationaal perspectief, de impact van geopolitiek- in de context van postkoloniale en postimperiale identiteitsvorming - op de representatie van dit verleden in schoolboeken en de doorwerking van deze interpretaties door de tijd heen.

Paper 4: Te Europees, te wit, te mannelijk? Inzichten uit lesboekdiscours en docen-teninterviews over (post)koloniale sporen in Nederlands aardrijkskundeonderwijs

Dit paper onderzoekt vanuit een Global Citizenship Education perspectief hoe het koloniale verleden van Nederland doorwerkt in Nederlandstalig aardrijkskundelesboekendiscours en hoe Nederlandse aardrijkskundedocenten hier tegenaan kijken. We presenteren een kritische discoursanalyse van drie aardrijkskundelesboekhoofdstukken over landen en gemeenschap-pen met een geschiedenis van Nederlandse koloniale bezetting, alsook perspectieven van docenten hierop in interviews. Een gebrek aan historische accurateid over het koloniale verleden in lesboeken was een opvallend resultaat, alsook de zeer uiteenlopende perspectieven van docenten op het thema.

Paper 5: Evoluerende voorstellingen van een gedeeld koloniaal verleden: Een vergelijkende analyse van Belgische en Congolese geschiedenislesboeken, 1945-2015

Onder invloed van de postkoloniale wending onderzoekt dit paper, in een diachroon en vergelijkend perspectief, de evoluerende lesboekrepresentaties van het Belgische kolonialisme en zijn nasleep in het Belgische en Congolese geschiedenisonderwijs sinds 1945. De narratieve analyse identificeert continuïteit en verandering, en convergenties en divergenties, in perspectieven, klemtonen, multivocaliteit en stiltes in lesboekverhalen. Het onderzoekt de soms tegenstrijdige invloeden van politiek, academische geschiedschrijving, populaire historische cultuur en onderwijsprocessen op de lesboeken van de twee landen. Van hieruit verkennen we de mogelijkheden om dit verleden (en andere) meer door een interculturele lens te benaderen, waardoor ook een grotere multiperspectiviteit en multivocaliteit in geschiedenislesboeken kan worden opgenomen.

Staat het panel open voor het toevoegen van bijdragen van andere sprekers?

Ja